

Сряда, 14 декември 2016 г.

P8_TA(2016)0504

Инструменти на ОСП за намаляване на нестабилността на цените на селскостопанските пазари**Резолюция на Европейския парламент от 14 декември 2016 г. относно инструменти на ОСП за намаляване на нестабилността на цените на селскостопанските пазари (2016/2034(INI))**

(2018/C 238/08)

Европейският парламент,

- като взе предвид регламенти (ЕС) № 1305/2013, (ЕС) № 1306/2013, (ЕС) № 1307/2013 и (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща селскостопанска политика на Европейския съюз,
  - като взе предвид проучването от март 2016 г., изготвено за комисията по земеделие и развитие на селските райони, озаглавено „Актуално състояние на инструментите за управление на риска от държавите членки за периода 2014—2020 г.: национални и европейски рамки“,
  - като взе предвид член 52 от своя правилник,
  - като взе предвид доклада на комисията по земеделие и развитие на селските райони и становището на комисията по бюджети (A8-0339/2016),
- A. като има предвид, че нестабилността и колебанията на цените винаги са характеризирали селскостопанските пазари, и че през последните няколко години те се превърнаха — поради бърза поредица от сътресения в търсенето, предлагането и цените — в структурна характеристика на селското стопанство както на европейско, така и на световно равнище;
- Б. като има предвид, че селското стопанство трябва да се изправи пред голямото предизвикателство на увеличаването на световното население, като голяма част от населението на планетата продължава да страда от недохранване, а нестабилността на селскостопанските пазари спрямо промените в производството и дисбалансите между търсенето и предлагането ще продължи да нараства;
- В. като има предвид, че изменението на климата и вредителите по земеделските култури оказват неблагоприятно въздействие върху равнището на селскостопанска продукция и че свързаните с изменението на климата явления като суши и наводнения допринасят за нестабилността на цените;
- Г. като има предвид, че макроикономическите условия могат да играят съществена роля за нестабилността на цените, включително структурните фактори като например обменни курсове, цени на енергията и торовете, лихвени проценти и спекулации на селскостопанските пазари;
- Д. като има предвид, че извън ЕС глобалните участници на селскостопанските пазари въвеждат политики за намаляване на нестабилността и че в рамките на G-20 по селскостопанските въпроси бяха поети ангажменти за справяне с този проблем, в контекста на устойчивото развитие, като се предприемат действия за борба с отрицателното въздействие на прекомерната нестабилност на цените на селскостопанските суровини върху продоволствената сигурност;
- Е. като има предвид, че всеки регион в света има свои собствени модели на производство, както и различни въведени мерки по отношение на околната среда и хуманното отношение към животните, които могат да имат сериозни последици върху производствените разходи, и че земеделските стопани в Европа следва да са в състояние да се конкурират на световния пазар;
- Ж. като има предвид, че политическите решения, като например осъществяване на търговско ембарго, могат да повишат нестабилността на цените на селскостопанските продукти;
- З. като има предвид, че настоящем Европейският съюз не разполага с истинска предпазна мрежа за намаляване на нестабилността на пазара, а това силно обезкуражава земеделските стопани да продължават да извършват дейност на територията на ЕС;

Сряда, 14 декември 2016 г.

- И. като има предвид, че отварянето на пазарите и изборите, водещи до глобализация на икономиката, особено с тласък на двустранните търговски споразумения на СТО, позволиха през последните десетилетия по-голяма ликвидност на пазара, но също изиграха роля за засилване на явлениято нестабилност на цените в селското стопанство;
- Й. като има предвид, че земеделските стопани са изправени пред увеличаване на производствените разходи и нарастване на дълговете, и като има предвид, че между 2005 г. и 2010 г. 2,4 милиона земеделски стопанства в ЕС изчезнаха, което доведе до загуба на голям брой работни места в селските райони;
- К. като има предвид, че селскостопанските пазари, като пресечна точка на търсенето и предлагането, са нестабилни по самата си същност, и като има предвид, че присъствието на финансови участници има тенденцията да засилва тази нестабилност и че ограничената гъвкавост на световното търсене на храни и на предлагането на селскостопански продукти допринася за увеличаване на въздействието на истинските или възприеманите дисбаланси върху пазарните участници, понякога с разтърсващо въздействие върху цените на селскостопанските продукти;
- Л. като има предвид, че финансиализацията на световната икономика и съпътстващата я спекула могат да имат неблагоприятно въздействие върху селскостопанските пазари и могат да допринасят за задълбочаване на дисбаланса и нестабилността на цените, като селскостопанските суровини се използват просто като финансови активи; както беше изтъкнато и от ужасната криза на гладните бунтове през 2008 г., прекомерната финансиализация може да бъде разрушителна и е морално осъдителна, ако заплашва продоволствената сигурност на най-бедните и най-недохранените хора на планетата;
- М. като има предвид, че Европейският съюз носи отговорност за своя принос към продоволствената сигурност в Европа и към конкурентоспособността на европейските земеделски стопани и градинари на световния пазар;
- Н. като има предвид, че селскостопанският сектор и хранително-вкусовата промишленост са важни за икономиката на ЕС и имат потенциал да допринесат за устойчив растеж;
- О. като има предвид, че ценовата нестабилност поражда висока степен на несигурност сред производителите и потребителите, като при ниски цени производителите виждат заплаха за своите доходи, за своя потенциал за инвестиции и оттам — за дългосрочната жизнеспособност на своята дейност, а при високи цени на хранителните стоки възможността на потребителите да се прехранват и да имат достъп до основни стоки може да бъде застрашена, от което биха се породили кризисни ситуации;
- П. като има предвид, че нестабилността на цените е вредна за селскостопанска дейност и хранително-вкусовата промишленост, което е губещо за инвестициите, растежа и заетостта и може да засегне сериозно и снабдяването на потребителите, продоволствената сигурност и доброто функциониране на ОСП;
- Р. като има предвид, че нестабилността на цените намалява способността на земеделските стопани да инвестират и да създават работни места, което не стимулира модернизацията, иновациите, младите земеделски стопани и обновяването на поколенията;
- С. като има предвид, че устойчивото селско стопанство като източник на висококачествена храна може да бъде гарантирано, единствено ако земеделските стопани получават приемливи изкупни цени, които покриват всички разходи за устойчиво производство;
- Т. като има предвид, че в контекста на „цифровата революция“ една по-голяма прозрачност на европейските пазари и навременен достъп до информация може да допринесе, наред с другите инструменти, за ограничаване на нестабилността на пазарите и на цените чрез подобрен и по-обективен достъп на икономическите оператори до данни за промените на селскостопанските пазари, който спомага за осигуряване на по-добра защита на доходите на земеделските стопани и за противодействие на спекулациите на селскостопанските пазари;
- У. като има предвид, че реформираната през 2013 г. ОСП включва инструменти за управление на риска в рамките на политиката за развитие на селските райони, и като има предвид, че понастоящем едва 2 % от общия бюджет на втория стълб и 0,4 % от бюджета на ОСП се изразходват за тези инструменти;

Настоящо положение и цели

1. счита, че земеделските стопани ще бъдат изложени все повече на нестабилност на цените, която може да произтича от различни причини като нестабилността и недостатъците на селскостопанските пазари, глобализацията и сложността на селскостопанските пазари, по-голямата променливост на доставките поради климатична нестабилност, увеличаването на рисковете за здравето и несигурното равновесие на продоволственото снабдяване;

Сряда, 14 декември 2016 г.

2. счита, че е необходимо да се възприеме една по-решителна и последователна политика, с целеви инструменти на равнище ЕС и на национално равнище, за да се гарантира многофункционално и устойчиво селскостопанско производство в целия Съюз, наред със справедливи и изгодни цени чрез намаляване на отрицателните последици по-специално за операторите, които са изложени в най-голяма степен на нестабилността на цените;
3. отбелязва, че не всички селскостопански отрасли са изложени в еднаква степен на нестабилността на цените и че калибрирането на инструментите на обществените политики или на стратегиите за смекчаване на последиците за заинтересованите участници, трябва да бъдат приспособени към всеки сектор и към реалните, настоящи и бъдещи рискове, пред които са изправени земеделските стопани;
4. отбелязва, че въпреки че Европейският съюз постепенно ограничава своята стратегическа подкрепа за селското стопанство, неговите конкуренти на световния пазар, по-специално Съединените щати, Бразилия и Китай предоставят твърде значителни, и все по-големи, суми за разработване на нови модели на политика, свързана с риска, и предоставят инструменти за защита на техните земеделски стопани от въздействието на нестабилността на цените;
5. посочва, че Европейският съюз е единственият участник в селскостопанските пазари, който основава своята селскостопанска политика на отделено от производството подпомагане, като в същото време през годините постепенно премахва стратегическата си подкрепа за селското стопанство;
6. отбелязва, че в своя закон за земеделието от 2014 г. Съединените щати разработиха специфични застрахователни политики за различните селскостопански сектори;
7. посочва, че ОСП постоянно се развива през последните десетилетия, докато основните ѝ цели за гарантиране на достоен жизнен стандарт на земеделските стопани и предоставяне на стабилни и сигурни продоволствени доставки на приемливи цени за потребителите, остават в сила;
8. подчертава в тази връзка факта, че една европейска обща политика е от жизненоважно значение за този сектор, който осигурява продоволствената сигурност и безопасността на храните и играе главна роля за използването на природните ресурси и устойчивото икономическо и екологично развитие на селските райони;
9. подчертава колко е важно да се използват синергичните взаимодействия между ОСП и други политики на ЕС;
10. отбелязва, че последните реформи на ОСП почти изцяло отделиха преките помощи от производството, продължиха процеса на сближаване на директните плащания и отговориха в по-голяма степен на обществените опасения и по-специално — на загрижеността, свързана с околната среда;
11. отбелязва със загриженост намаляването на средствата по линия на ОСП през годините, по-специално на средствата, предназначени за мерки за общата организация на пазара (ООП), което създава перспектива за обратна национализация на ОСП и подронва справедливите условия и равнопоставеността на единния пазар на ЕС;
12. подчертава, че средните годишни доходи на земеделските стопани в ЕС се задържаха на едно и също равнище или дори спаднаха през последните 10 години, докато производствените разходи непрекъснато се увеличават, което доведе до значителен спад в броя на земеделските стопанства, с опасност от загуба на много работни места в селските райони;
13. счита, че Комисията следва да използва целия финансов резерв за маневриране, с който разполага в рамките на единната ООП;
14. изразява съжаление във връзка с много бавния темп на прилагане на инструментите на единната ООП за намаляване на вредното въздействие от нестабилността на цените и за справяне със смущения на пазара;
15. изтъква, че голяма част от инструментите за управление на риска, взаимните фондове, инструментите за стабилизиране на доходите и застрахователните инструменти, предоставени по програмите за развитие на селските райони, се прилагат неравномерно и с ограничено финансиране от бюджета;
16. във връзка с това препоръчва да се укрепят съществуващите мерки по втория стълб, с цел да се увеличи конкурентоспособността на европейското земеделие и организациите на производителите да се включат пряко в процеса на прилагане;

Сряда, 14 декември 2016 г.

17. призовава Комисията да извърши задълбочен анализ на причините както за слабото усвояване на наличните инструменти в рамките на втория стълб на ОСП така и за недостатъчното прилагане на единната ООП, с цел подобавашо преразглеждане на съответните разпоредби;
18. подчертава значението на поддържането на отделени от производството преки помощи в рамките на настоящата ОСП наред със схемата за единно плащане на площ, които представляват компенсация за обществени услуги и са жизненоважен елемент за гарантиране на доходите на земеделските стопани и за осигуряване на известна степен на финансова стабилност за тях;
19. въпреки това подчертава, че настоящата ОСП, на която липсват подходящи и ефективни инструменти, не отговаря подобавашо на по-голямата нестабилност на селскостопанските пазари, нито позволява на земеделските стопани да реагират на сигналите на пазара или да разработят решения за справяне с промените в цените;
20. призовава Комисията да предприеме спешни действия за подкрепа на селското стопанство в най-отдалечените, планинските и по-слабо развитите региони, където разходите за производство, събиране на реколтата и пускане на пазара на продукти извън зоните, в които са били произведени, са много по-високи, отколкото в други райони, и да предостави конкретни показатели за задействане на предпазните мерки за селскостопанските пазари в тези региони;
21. счита, че продоволствената независимост и сигурност на ЕС, както и развиването на конкурентоспособен и устойчив селскостопански сектор в целия Съюз, който да задоволява нуждите на гражданите, трябва да останат стратегически цели за бъдещата ОСП, като в същото време спешно трябва да се гарантира справедлив жизнен стандарт за земеделските стопани;
22. счита, че жизнеспособно производство на храни не може да съществува без европейските земеделски стопани, които са непрекъснато изложени на нестабилност на цените и зависят в голяма степен от стабилни пазари и цени, както и от подобавашо публично финансиране и мерки за защита на конкурентоспособността на земеделските стопанства и на семейните стопанства;
23. подчертава в тази връзка важната роля на младите и новопостъпващите земеделски стопани, за да се гарантира бъдещето на европейското селско стопанство;

Предложения

Секторно организиране и договаряне

24. счита, че първичните производители са най-слабата връзка във веригата за доставки на храни, най-вече с оглед на все по-концентрирания и голям сектор на търговските вериги както на европейско така и на национално равнище, и трябва да им се даде възможност да се обединяват в организации като кооперации, организации на производители, техни собствени асоциации или междубраншови организации;
25. призовава Комисията да улесни въвеждането на договорни системи чрез адаптиране, в съответствие с член 42 от Договора за функционирането на Европейския съюз, на политиката на ЕС в областта на конкуренцията към особеностите на селскостопанския сектор, с единни правила и прилагане във всички държави членки; счита, че целите на ОСП трябва да продължат да се ползват с предимство пред правилата за конкуренцията и че всякакви начинания, целящи по-добро адаптиране на конкурентното право към особеностите на селскостопанския сектор, следва да се основават на регламента за единна ООП;
26. подчертава, че преговорните позиции на производителите в продоволствената верига трябва да бъдат укрепени с помощта на стандартни, прозрачни, балансиращи и колективно договаряни договори, за да се поставят производителите в състояние да противодействат на нелоялните търговски практики, да се подобри тяхната конкурентоспособност, стабилността на доходите им, да могат да създават добавена стойност и да инвестират в иновации;
27. изисква от Комисията да установи законодателна рамкова уредба на ЕС, която да забранява нелоялните търговски практики по веригата за доставки на храни, които могат да доведат до нестабилност на цените на селскостопанските пазари;
28. подчертава, че тези договори следва да са с достатъчна продължителност и следва да определят цените, сроковете за плащане и останалите условия за доставката на селскостопански продукти;
29. счита, че земеделските стопани в различните селскостопански сектори следва да могат да договарят колективно условията на договорите посредством организации на производители, които по размер съответстват на размера на производствените или дистрибуторски групи, с които се договарят;

Сряда, 14 декември 2016 г.

30. отбелязва, че потенциалът, предлаган от по-дългосрочните интегрирани договори по веригата на доставки, форуърдните договори, договорите с фиксиран марж и възможността за „блокирани“ цени, които отразяват производствените разходи за определен период от време, може да предложи на производителите инструмент за управление на въздействието на нестабилността върху техните маржове;

31. счита, че следва да е налична възможност за използване на нови инструменти в договорните отношения, и че също така трябва да се осигурят инструменти за посредничество при договорите;

32. отбелязва, че междубраншовите организации насърчават доверието и диалога между различните заинтересовани страни (производители, преработватели и търговци) и улесняват създаването на добавена стойност посредством съвместни инициативи, които помагат на земеделските стопани да разбират по-добре пазарите и производството, популяризират добрите практики и прозрачността на пазара, прогнозираят производствения потенциал, спомагат за подобряване на управлението на доставките и за изготвянето на стандартни договори, които са съвместими с правилата и разпоредбите на ЕС;

33. призовава Комисията да насърчава междубраншовите организации на равнището на ЕС съвместно да защитават интересите на производителите в секторите, които са най-силно ориентирани към трансгранични пазари, като например сектора на плодовете и зеленчуците;

34. признава усилията, полагани от европейските кооперации за обединяване и за подпомагане на производителите да подобрят позицията си във веригата на добавената стойност, и смята, че е необходимо те да бъдат насърчени да играят по-голяма роля в секторите на селското стопанство, като по този начин се смекчават последиците от прекомерната нестабилност на пазара;

Средства за управление на риска

35. препоръчва инструментите за управление на риска, свързан с климата, здравето и икономиката, и по-специално на различните видове застрахователен риск в селскостопанското производство, инструментите за стабилизиране на доходите, индивидуалните механизми за обезпечаване и взаимните фондове, да се разработят допълнително в една ориентирана към пазара ОСП с цел да се ограничат последиците от нестабилността на цените и да се насърчава ориентирано към бъдещето управление на земеделските стопанства;

36. призовава Комисията да насърчава обмена на най-добри практики между държавите членки и да разработва нови инструменти, които да бъдат не само справедливи, ефикасни и реактивни, но също и финансово приемливи и достъпни за земеделските стопани, с цел да се предотвратят и да се управляват рисковете, свързани с нестабилността на цените, и по този начин да се положат основите за обсъждане на бъдещите реформи на ОСП;

37. подчертава, че подобни инструменти, наред със системата за директни плащания, трябва да получат достатъчно ресурси за повишаване на устойчивостта на селското стопанство и същевременно за намаляване на потребността от следкризисно управление;

38. счита, че секторно управлявани взаимни фондове, създадени по инициатива на земеделските стопани, могат да стабилизират доходите на земеделските стопани до известна степен, тъй като маржовете на печалба от тяхната продукция се колебаят;

39. счита освен това, че тези взаимоспомагателни фондове не следва да заместват предоставяната от Съюза подкрепа и следва да бъдат съчетани с национално подпомагане;

40. призовава също така Комисията да предприеме инициативи, като предоставя стимули за създаване на такива фондове, като същевременно гарантира, че всяка схема за управление на бъдещ риск трябва да е съобразена със застрахователни системи, приети на национално ниво от държавите членки и, когато е необходимо — да ги допълва;

41. счита, че нестабилността на цените може да се управлява и на национално равнище, и приканва държавите членки в своите данъчни норми да вземат предвид нестабилността на пазара, като дадат възможност на земеделските стопани да създават индивидуални механизми за обезпечаване, които биха могли да са освободени от данъци;

42. счита, че в икономическо отношение земеделските стопани са сред най-уязвимите участници на пазарите, особено тези от тях, които са инвестирали в развитието на своите стопанства;

43. счита също така, че следва да бъдат създадени инструменти на ОСП, като например ефективна помощ по отношение на паричните потоци или спестовен фонд за извънредни ситуации, с цел да се предотврати изчезването на тласъка за инвестиции;

Сряда, 14 декември 2016 г.

44. подчертава факта, че земеделските стопанства могат да си позволят да правят нововъведения, единствено ако капиталовите разходи са ниски и има известна степен на ликвидност; в тази връзка подчертава, че стабилността на доходите е едно от условията, които дават възможност на земеделските стопани да получат достъп до заеми;
45. отбелязва, че ролята и действията на банковия сектор имат сериозно въздействие върху производителите, и че увеличаващите се равнища на задлъжнялост на земеделските стопани добавят допълнителна тежест върху сектора в период на нестабилност;
46. подчертава значението на по-доброто осведомяване на земеделските стопани относно важната роля на Европейската инвестиционна банка за подкрепата и развитието на икономиката в селските райони и относно това как да се възползват от иновативни финансови инструменти;
47. счита, че на земеделските стопани и организации на земеделски стопани трябва да се предостави по-добра информация относно модернизирването, устойчивостта и конкурентоспособността на стопанствата, като в същото време се предоставят курсове за обучение по управление на риска, пазарни данни, маржове и нестабилност;
48. призовава Комисията да приеме, в тясно сътрудничество с националните органи и сдружения на селски стопани, план за повишаване на осведомеността относно наличните инструменти за управление на риска в рамките на съгласие II и в единната обща организация на пазара;
49. призовава държавите членки и местните органи да подобрят гореспоменатите аспекти в своите програми за селскостопанско образование и професионално обучение;
50. счита, че един от начините за стабилизиране на пазара и намаляване на нестабилността на цените е да се гарантира по-добър баланс между търсенето и предлагането;

Органи за наблюдение на селскостопанските пазари и цени

51. счита, че селскостопанските пазари трябва да бъдат прозрачни, което може да се постигне главно чрез по-навременно публикуване на съществуващата информация за цените и разходите, което да е лесно достъпно и полезно за всички заинтересовани страни от веригата на доставки, от производството до разпределението, като по този начин да се ограничи ценовата спекула и нестабилността на цените;
52. отбелязва обаче, че прозрачността при ценообразуването сама по себе си няма да подобри по никакъв начин устойчивостта на земеделските стопани срещу нестабилността на цените, нито пък ще разреши структурните грешки в организацията на пазара като например неравновесията между търсенето и предлагането;
53. насърчава създаването на европейска карта с информация в реално време относно наличието на селскостопански продукти;
54. приветства разширяването на допълнителните инструменти за мониторинг на пазара и за други сектори;
55. подчертава, че за земеделските стопани представлява важно предимство да са запознати с ценообразуването и движенията на цените, както и с тенденциите в предлагането, при преговорите за сключване на договори с всички други заинтересовани страни;
56. препоръчва създаването на европейски обсерватории на селскостопанските цени, които да обхващат цялата верига, от цената на производителя до крайната продажна цена, за да се гарантира постоянен анализ на селскостопанските пазари, сегмент по сегмент;
57. препоръчва включването на икономическите заинтересовани страни при съставянето на актуални и подходящи данни относно движението на цените и на краткосрочни и средносрочни прогнози на месечен или двумесечен интервал, съответстващи на специфичните потребности на съответния сектор;
58. настоятелно призовава Комисията да предостави необходимите ресурси на обсерваториите, за да могат те да правят препоръки, а не само да наблюдават смущенията;

Инструменти за предотвратяване и управление на кризи

59. счита, че традиционните инструменти на ОСП за управление на кризи (публична намеса и частно съхранение) не са достатъчно ефективни в глобализираната икономика;

Сряда, 14 декември 2016 г.

60. във връзка с това призовава Комисията да разработи комбинирани и/или допълнителни публични и частни инструменти, наред с индивидуализиран, задължителен механизъм за ранно предупреждение, за да се гарантира правилното функциониране на пазарите и да се противодейства на пазарните кризи;
61. счита, че Комисията следва да използва всички инструменти, с които разполага в единната ООП, за да противодейства на кризите;
62. изразява съжаление поради ниската степен на използване на резерва за кризи, което се дължи главно на бюджетните правила, по-специално на правилото за ежегодност на бюджета и на правото на усмотрение, с което се ползва Комисията, що се отнася до освобождаване на средства от резерва;
63. във връзка с това призовава резервът за кризи да бъде създаден извън бюджета на ОСП и да може той да се използва като източник за финансиране на инструменти за управление на кризи;
64. разглежда антицикличните мерки като инструменти за предотвратяване и управление на кризи, в съчетание с инструментите за управление на риска, чрез който ЕС може да се намеси на селскостопанските пазари в случаи на криза поради „непреодолима сила“, така че да се избегнат значителни намаления на цените;
65. призовава Комисията да проведе проучване относно начина, по който да се разработят механизми за предотвратяване и борба с произтичащи от нестабилността на цените кризи посредством антициклични помощи и да осигури по-голяма гъвкавост в годишните бюджети, в рамките на многогодишната финансова рамка, за да се отчетат антицикличните помощи;
- o
- o o
66. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета и на Комисията.
-